

Iets over het SOVON- atlasproject

Fred Hopman & Hans Groot

Inleiding

"Vogels in het landschap van Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer" is een prachtig boek geworden. In tien boeiende hoofdstukken wordt duidelijk welke inzichten al die duizenden uren vogels kijken en tellen kunnen geven. Nu deze regionale mijlpaal is bereikt, is een stevige Kennemerlandse bijdrage aan de nationale avifauna, de tweede broedvogelatlas van SOVON, ons inziens, bijna een morele verplichting; we hebben een eerbiedwaardige reputatie hoog te houden. In 1998 hebben we een goede start gemaakt met dit driejarige project. In dit artikel geven we een eerste overzicht van deze inspanningen.

De verdeling van de atlasblokken

Van de 1728 atlasblokken van 5x5 kilometer in Nederland zijn er in 1998 577 correct afgewerkt. Er zijn er 408 geclaimd voor 1999, voor 473 blokken zijn nog geen tellers gevonden en aan 270 blokken moeten nog gegevens toegevoegd worden om het beeld compleet te krijgen. Gelukkig voor de coördinator van Noord-Holland Zuid (Noord-Holland ten zuiden van Egmond-Hoorn) is de Randstad ruim voorzien van enthousiaste vogelaars, zodat er al een respectabele hoeveelheid gegevens is binnengekomen op het SOVON-kantoor. De verdeling van de 66 atlasblokken van Noord-Holland Zuid ziet er als volgt uit: 22 blokken zijn compleet en correct afgewerkt; 18 zijn geteld, maar incompleet of incorrect; 14 blokken zijn bezet, maar nog niet geteld; 5 blokken zijn geclaimd door tellers voor 1999; 7 blokken zijn nog zonder tellers.

De regio van de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland bestrijkt ongeveer 21 atlasblokken, waarvan er zeven correct afgewerkt zijn. Van acht blokken moet de soortenlijst nog aangevuld worden of moeten nog schattingen gemaakt worden van een aantal soorten voor het hele atlasblok, drie blokken zijn geclaimd voor 1999 of 2000 en voor twee blokken (31-11 en 31-12) zijn nog geen tellers gevonden. De regio ligt dus redelijk op schema maar er is in twee jaar qua tellen en aanvullende waarnemingen nog meer dan genoeg te doen, dus als mensen zich geroepen voelen... Graag!

Enkele vogelsoorten uitgelicht

Na een jaar is al een schat aan gegevens binnengekomen bij SOVON en beginnen de verspreidingskaartjes al vorm te krijgen. Tot nu toe hebben de medewerkers van SOVON 501 atlasblokken verwerkt. Ter illustratie worden de resultaten van vier soorten die ook in onze regio broeden, gepresenteerd, te weten: Veldleeuwerik, Tapuit, Nijlgans en Blauwborst.

Een soort als Blauwborst geeft in vergelijking met de vorige broedvogelatlas een beeld van uitbreiding te zien. Ondanks de wrede hap die er uit Ruigoord is genomen zijn er nog de nodige stippen in de regio te vinden met 4-10 territoria. De blauwborstwaarnemingen in bijvoorbeeld de Hekslootpolder zijn hoogstwaarschijnlijk "asielzoekers uit Ruigoord", maar zouden theoretisch ook nog kunnen horen bij de expansie van deze soort vanuit andere grote rietgebieden.

De Veldleeuwerik gaat ondanks de vele dikke stippen in aantal achteruit; een veeg teken is dat er al de nodige blokken weidegebied zijn waar geen enkele Veldleeuw meer is waargenomen. Dit is ook in onze regio het geval.

De Tapuit is ook een soort met veel nulwaarnemingen, ook in ons duinrijke gebied. Schiermonnikoog is de locatie waar de Tapuit nog dikke stippen haalt. De Nijlgans werd waargenomen in 258 van de 501 atlasblokken. Langs de grote rivieren en in Zuid- en Noord-Holland is een ruime hoeveelheid aan grotere stippen geplaatst waarbij onze regio een aanmerkelijk deel van Noord-Holland bevat.

Na het tweede inventarisatiejaar zullen we de krenten in de regionale pap wat nader belichten. Nu is al zeker dat soorten als Appelvink, Sijs en Kwartelkoning in dat overzicht niet zullen ontbreken.

Help Klaas met blokken

Een ander punt dat we onder de aandacht willen brengen is het feit dat de coördinatoren van Friesland na een jaar tellen nog tegen ruim 100 lege blokken aan moeten kijken.

De Friese coördinator Klaas Jager is met een creatieve oplossing gekomen om het gebrek aan tellers te lijf te gaan; hulp van buiten. Leden van Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland worden hierbij uitgenodigd om op werkbezoek naar Friesland te komen om de daar nog niet onderzochte atlasblokken (in midden-Friesland en rond de meren) in twee weekenden correct en volledig in kaart te brengen. Klaas is druk bezig accommodatie te regelen en te kijken of er voor tellers mogelijk iets van onkostenvergoeding uit het beperkte budget van SOVON te persen is. De excursiecommissie is erg tevreden over dit initiatief: excursies van twee weekenden (de eerste in april en de tweede in mei/juni), gratis

overnachting en mogelijk een lunchpakket en een bedankje toe! Klaas, Hans en ik hopen op een flinke respons uit onze gelederen.

Tot slot

Allereerst natuurlijk dank aan allen die meedoen aan dit project en hopelijk nog twee jaar vele blokken voor deze broedvogelatlas met de stofkam zullen uitpluizen. Hierbij willen we nogmaals een oproep doen aan de leden die nog niet meedoen aan dit project om, ofwel nog mee te helpen inventariseren ofwel aanvullende waarnemingen, die nodig zijn om de puntjes op de i van de atlas te krijgen, in te sturen. Aanmelden voor (mee)tellen kan bij Hans Groot, die voor de coördinatie van de regio zorgt. Bij hem zijn ook kaartjes voor aanvullende waarnemingen te krijgen. Degenen die twee weekenden willen gaan tellen in Friesland of hierover informatie willen, kunnen contact opnemen met Fred Hopman, die Noord-Holland Zuid coördineert.

Met dank aan Jan-Willem Vergeer voor het leveren van het materiaal.

Fred Hopman, Stephensonplein 7, 1972 RP IJmuiden, 0255-512391
 Hans Groot, Zijlweg 168 kamer 10, 2015 BJ Haarlem, 023-5322229